

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Ympäristösopimukset

Maatalousluonnon monimuotoisuus ja maiseman
hoitosopimuksen käytännöt

- Pohjois-Pohjanmaalla:
  - 170 kpl Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitosopimuksia
  - 39 kpl kosteikonhoitosopimuksia
  - Vuosi 2021 kasvikoodilla ympäristösopimusala pysyvä nurmi, ympäristösopimusala metsämaa, ympäristösopimusala muu ala ilmoitettuja aloja yhteensä noin 5 151 ha

Miten hakea

- Uusi sopimus haetaan 253 lomakkeella 15.6.2022 mennessä ELY-keskuksesta
- Jotta sopimus pysyy voimassa, ympäristösopimuksen maksua haetaan vuosittain Vipu-palvelussa tai lomakkeella 101B päätukihaun yhteydessä.
- Lohkotiedot ilmoitetaan vuosittain Vipu-palvelussa tai lomakkeella 102B.

Hakemuksesta hyväksytyyn sopimukseen

- Kaikki uudet alueet käydään katsomassa maastossa, vanhoja sopimuskohteita priorisoidaan, jos ed. käynnistä on pitkä aika tai valvonnassa noussut esiin, käydään paikanpäällä

Haettavan kohteen etukäteistarkastelu:

- Alueen sopimushistoria(kokonaan uusi, aiemman ohjelmakauden sopimus, nykyisen ohjelmakauden sopimus, kunnostettu ETI:llä jne.)
- Perinnebiotooppi(tuore niitty, merenrantaniitty, keto, metsälaidun, hakamaa jne.)
- Luonnonlaidun (pellon reuna-alue, metsäsaareke, luonnonlaidun- ja niitty, jne.)
- Onko alue Ysa, Metso, Metsähallituksen alue, inventoitu perinnebiotooppi, uhanalaisia lajeja, arvokas maisema-alue, Natura, muinaisjäännökset, yleissuunnittelualue

Maastokäynnillä:

- Löytyykö merkkejä aiemmasta laidunnuksesta (perinteiset karjatalouden rakennelmat, kasvillisuus jne.)
- Sopimusalueesta rajattu pois siihen kuulumattomat alueet (mm. leveät ojat, tiet jne.)
- Pysyviksi nurmiksi ilmoitetut lohkot täyttävät pysyvän nurmen määritelmän
- Onko alue sellainen että sitä kyetään hoitamaan esitetyillä hoitotoimenpiteillä (ruovikon raja, alueen kantavuus, märkyys jne)
- Kohteet mitataan GPS-laitteella, otetaan valokuvia, apuna voidaan käyttää myös dronea

Kohteen hoidon suhteen tarkastellaan:

- Laidunnus, niitto, raivaus, kulotus, vieraslajien poisto, rakennelmien kunnostus
- Laiduneläinten määrä/eläinten saatavuus(omia riittävästi, mistä vuokraeläimet?)
- Vaatiiko kohde peruskunnostusta (peruskunnostusraivaus/ ruovikon niitto tms.)
- Sopimusalueella on aloitettu hoitosuunnitelman mukaiset hoitotoimenpiteet ja ovatko riittäviä kohteelle (esim. hoitoraivaukset jne.)
- Laidunnettavat kohteet ovat olleet laidunkuntoisia sopimuskauden alussa(aidattu ja laidunnus aloitettu)
- Laiduneläimet ovat sopivia kohteelle(laidunhistoria, eläinlajin ravintotottumukset jne.)
- Aiemmin sopimuksessa olleen alueen hoito on toteutunut suunnitelman mukaisesti ja sopimusehtojen mukainen hoito on ollut riittävä

- Laidunnus ei ole aiheuttanut rehevöitymistä tai eroosiota

Jos alue hakamaata ja metsälaidunta:

- Puusto eri-ikäistä ja monilajista
- Metsälaitumessa valoisia aukkoja
- Metsälaitumen pohjakasvillisuudesta löytyy enemmän ruohoja ja heiniä kuin vastaavalla metsätyypillä yleensä.

Jos alue merenrantaniittyä:

- Ruovikkoalueet on niitetty ennen laidunnuksen aloitusta.
- Laiduneläimet ovat aloittaneet laidunnuksen alkukevästä/kesästä kasvun päästyä vauhtiin
- Laiduntulosta täydennetään niitoilla/siirrettävillä väliaidoilla

Jos alue reunavyöhykettä tai metsäsaarekettä:

- Reunavyöhykkeet ovat keskimäärin noin 20 m leveitä. Erityissyistä (maisema, kasvillisuus, alueen luonne ja monimuotoisuus) peltoalueen ja tien välinen sekä peltoalueen ja vesistön välinen alue voi olla 40 m leveä.
- Metsäsaarekkeet ovat pinta-alaltaan alle 1 ha
- Reunavyöhykkeet aukeavat etelään tai länteen ja ovat selvästi viettäviä.
- Reunavyöhykkeiden ja metsäsaarekkeiden kasvillisuus on lajirikasta ja monimuotoista. Kohteella esiintyy runsaasti katajaa sekä muita matalia pensaita.
- Puuston rakenne on vaihteleva tai puoliavoin.
- Haitallisia vieraslajeja, puutarhakarkulaisia tai nokkosta, vadelmaa, horsmia tms. ei esiinny runsaasti.

- Kohteella on luonto- tai maisema-arvoja, joita voidaan edistää säännöllisellä hoidolla.
- Kohde tulee hyötymään hoitotoimenpiteistä kokonaisuudessaan sillä pinta-alalla, joka on haettu mukaan ympäristösopimukseen
- Sopimuksen mukaiset toimenpiteet eivät merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi alue on otettu mukaan Natura-2000 verkostoon
- Valtakunnallisesti- tai maakunnallisesti arvokkaaksi perinnebiotoopiksi inventoidut kohteet täyttävät nykytilassaan arvokkaan perinnebiotoopin määritelmän
- Korvauksen myöntämisen edellytykset täyttyvät/ sopimuskohde tulee hyötymään suunnitelman mukaisesta hoidosta.

Hyväksytyn sopimuksen yleisedellytykset:

- Hakija on aktiiviviljelijä
- Sopimushakemus on toimitettu määräaikaan mennessä
- Pakolliset liitteet on toimitettu määräaikaan mennessä
- Hakemuksen puuttuvista tiedoista ja liitteistä on ryhdytty asianmukaisiin toimenpiteisiin
- Yhdistys on liittänyt sopimushakemuksen yhteyteen sen kokouksen pöytäkirjan, jossa on päätetty korvauksen hakemisesta (Ruokaviraston määräys)
- Hakijan ikävaatimus täyttyy
- Vuokratun alueen osalta vuokrasopimus on voimassa koko sopimuskauden (L 1360/2014 5 §)

- Hakija ei ole kesken sopimuskauden luopunut vastaavasta sopimuksesta tai luopumisesta on kulunut 2 vuotta (L 1360/2014 15 §)
- Sopimusalueen peruslohkoja koskevat yleiset ehdot täyttyvät
- Sopimusalueen kriteerit täyttyvät
- Jos hakemuksella on korkeamman korvaustason lohkoja (600 €/ha), lohkot löytyvät 1996-2001 julkaistuissa perinnemaisemaraporteista tai ovat sen jälkeen tehdyissä päivitysinventoinneissa määritelty valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaaksi perinnebiotoopiksi tai jonka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on arvioinut arvoltaan vastaavaksi, ja joka nykytilassaan täyttää arvokkaan perinnebiotoopin määritelmän (Vna 235/2015 38 §).

- Hakija on toimittanut kirjallisen suunnitelman, johon on kirjattu yksilöidyt perustamis-, hoito- ja muut toimenpiteet lohkokohtaisesti ja niiden toteutusaikataulu vuosittain sekä selostus miten toimenpiteet edistävät sopimuksen tavoitteita. Suunnitelma sisältää asetuksen 235/2015 31 §:ssä esitetyt tiedot ja asiakirjat.
- Sopimuksen tekeminen on tarkoituksenmukainen Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa vuosille 2014-2020 asetettujen tavoitteiden sekä luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja ympäristön tilan kannalta. (Vna 235/2015 30 §)
- Sopimukseen hyväksyttävät toimenpiteet on perusteltu (Vna 235/2015 30 §)

- Sopimusalue ei ole saanut muuta rahoitusta
- Toimenpiteet aloitetaan jokaisella sopimuslohkolla ensimmäisenä sopimusvuotena, ellei hyväksytty suunnitelma muuta edellytä. (Mma 327/2015 26 §)
- Korvauksen myöntämisen edellytykset täyttyvät.
- Ennen lopullisen sopimuksen tekemistä pyydetään lausunto y-puolelta
- Mikäli sopimushakemuksella epäselvää tai ELY haluaa tarkentaa/muuttaa hoitosuunnitelmaa hakijaa kuullaan asiasta
- Hyväksytystä/hylkäävästä sopimuksesta hakijalle lähetetään sopimuspäätös.